

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Інститут педагогіки і психології
педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Арттерапія» (спецкурс)

Код дисципліни	ОК 2.1.8.
Освітній рівень	другий (магістерський)
Статус дисципліни	<u>Нормативна навчальна дисципліна</u>
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	053 «Психологія»
Освітньо- професійна програма	Магістр з психології. Психолог. Соціальний працівник.
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форми контролю	залік

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Журавель Анна Василівна – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту
Контактний телефон	0950443426
E-mail:	azhuravel83@meta.ua
Консультації	Вівторок 13.00-14.00, ауд. 408 (7 корпус)

1. Анотація курсу

ОК «Арттерапія» вивчається здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти як нормативна навчальна дисципліна у третьому семестрі. Освітній процес охоплює лекційні та практичні заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль (іспит).

Місце ОК в ОПП:

Навчальну дисципліну «Арттерапія» внесено до обов'язкових компонентів ОП у третьому семестрі.

Мета навчальної дисципліни: вивчення наукових підходів до організації та проведення арт-терапії; підготовка студентів до самостійної арт-терапевтичної роботи.

Завдання навчального курсу:

1) вивчення характеристик різних форм арт-терапії; 2) методології групової арт-терапії, питань її організації; 3) ознайомлення з психотерапевтичними факторами групової роботи, специфікою роботи з різними клієнтськими групами; 4) ознайомлення з кодексом професійної діяльності арт-терапевтів.

Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення освітнього компонента здобувач повинен набути таких **компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку.

Попередні компетентності (преріквізити), необхідні для вивчення освітнього компонента, формуються під час засвоєння ОК: «вступ до спеціальності».

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

ФК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

ФК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

- ФК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження
- ФК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формувати аргументовані висновки та рекомендації
- ФК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)
- ФК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту
- ФК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики
- ФК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
- ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
- ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги
- ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження
- ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання
- ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника
- ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
- ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
- ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога
- ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

Комп'ютер Windows 7 або пізнішої версії, Mozilla Firefox, MS Office 2010 або пізнішої версії; Google Клас, Zoom, доступ до електронних журналів бібліотеки; доступ до електронних бібліотечних ресурсів світу.

2. Організація навчання

Види занять.

Лекція-бесіда, передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Запитання адресуються до всіх, студенти відповідають з місця; викладач піклується про те, щоб запитання не залишалися без відповіді. Запитання не для контролю знань, а для з'ясування

рівня орієнтованості і пізнання студентів з проблем курсу, міри їх готовності до сприйняття наступного матеріалу. В умовах карантину (дистанційне навчання) лекційні заняття проводяться на платформі ZOOM.

Практичне заняття передбачає детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань. Перелік тем практичної роботи визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Практичне заняття включає: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, - розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни. В умовах карантину (дистанційне навчання) практичні заняття проводяться з використанням сервісу classroom google.

Самостійна робота студента (СРС) - це самостійна діяльність-учіння студента, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Зокрема, самостійна робота студентів із зазначеного курсу передбачає:

- 1) виконання індивідуального проекту на пропонувану тему;
- 2) написання рефератів на пропонувані теми;
- 3) заповнення узагальнюючих схем, таблиць з тем.

В умовах карантину (дистанційне навчання) планування самостійної роботи студентів, методичне керівництво і контроль за її виконанням відбувається з використанням платформи ZOOM.

Структура дисципліни

Тема	Лекції (год.)	Лаб. роб. (год.)	Практ. роб. (год.)	СРС
Змістовий модуль 1. Арт-терапія				
1.1. Теоретичні основи арт-терапії.	2	-	2	8
1.2. Гуманістична терапія мистецтвом.	-	-	2	10
1.3. Психодинамічна терапія мистецтвом.	-		2	10
Змістовий модуль 2. Діагностика в арт-терапії.				
2.1. Символ та його застосування у сучасній арт-терапії.	1	-	2	8
2.2. Діагностичний потенціал арт-терапевтичних технік.	1	-	2	8
Змістовий модуль 3. Види арт-терапії.				
3.1. Психотерапія засобами зображувального мистецтва.	-	-	4	8

3.2. Музикотерапія та танцювально-рухова терапія.	-	-	2	8
3.3. Арт-терапія з різними клієнтськими групами.	-	-	2	8
Разом	4	-	18	68

Перелік питань до підсумкового контролю із дисципліни «Арттерапія» (залік)

1. Особливості арт-терапії як методу. 2. Форми арт-терапії. 3. Організація групової арт-терапевтичної роботи. 4. Основні функції та галузі використання арт-терапії. 5. Особистісно-орієнтований підхід у арт-терапевтичній практиці. 6. Урахування феноменологічного поля у арт-терапевтичному процесі. 7. Особистісні смисли в арт-терапевтичному самовираженні. 8. Самовираження як цілісна характеристика арт-терапії. 9. Роль психоаналізу у розвитку арт-терапевтичної теорії. 10. Психотерапевтичні відносини у арт-терапевтичному процесі. 11. Аналітична психологія К.Юнга та арт-терапія. Процес індивідуалізації й архетипи росту душі. 12. Психологія первісного та історичного символізму. 13. Природа і функції символу. 14. Символічна експресивність лінії, фігури, кольору, руху. 15. Межі методу арт-терапевтичної діагностики. 16. Арт-терапія та проєктивний малюнок. 17. Оцінка діагностичних параметрів у арт-терапії. 18. Загальні уявлення про зображувальну терапію. 19. Робота з художнім матеріалом з метою самовираження (малювання, аплікація, ліплення). 20. Маскотерапія як засіб експресивного самовираження. 21. Техніка медитативного малюнку. 22. Техніка спрямованої візуалізації. 23. Загальні уявлення про музичну терапію. 24. Історія виникнення музичної терапії. 25. Механізми впливу музики на людину. 26. Використання музикотерапії у психологічній практиці. 27. Танець і терапія в історичному контексті. 28. Методологія та основні завдання ТРТ. 29. Використання тілесно-орієнтованого підходу у ТРТ. 30. Категорії руху – метафори основних життєвих тем особистості. 31. Види казок. Можливості роботи з казкою. 32. Психологічна казка як засіб розвитку самосвідомості. Аналіз змісту психологічних казок. 33. Функції і психологічні механізми впливу казок. Стратегії й тактики використання казок у психологічній роботі. 34. Арт-терапевтичні технології в роботі з сім'єю. 35. Використання арт-технологій в освіті. 36. Групова арт-терапевтична робота з дітьми та підлітками.

3. Система оцінювання

Система оцінювання навчальних досягнень студентів із професійної педагогіки ґрунтується на **компетентнісному підході**.

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, що базується на принципі коопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Визначення рівня навчальних досягнень та якості засвоєння відповідної навчальної дисципліни забезпечується системою поточного та підсумкового контролю.

Форми оцінювання ОК: *усна* (бесіда, повідомлення тощо); *письмова* (самостійна робота за варіантами, виконання індивідуальних завдань, розв'язування педагогічних задач тощо); *тестова* (за закритими тестами); *самоконтроль* (самооцінка, розв'язання кейсів тощо).

Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточний контроль (оцінка рівня засвоєння питань самопідготовки, оцінка за виконання практичної роботи), тестовий контроль з

кожного модуля, оцінка за самостійну роботу з кожного модуля та підсумковий контроль за результатами іспиту (форма комбінована: тестова, усна).

Згідно наказу №396 від 05.12.2011 «Про організацію та проведення підсумкового контролю (семестрового та державної атестації; I семестр 2011-2012 н.р.)»:

«...Загальна підсумкова оцінка з дисципліни визначається на основі середньозваженого бала за національною шкалою і виставляється у відомість обліку успішності та ІНПС (заліковій книжці) за двома шкалами оцінювання: національною і ЄКТС. Середньозважений бал (Сб) із дисципліни визначається на основі: встановленого вагового коефіцієнта (ВК) дисципліни (дорівнює 1, що згідно з робочою програмою розподіляється окремо за кожний вид роботи, наприклад, ВК за практичні заняття (ЛР, семінарські) дорівнює 0,5; тестовий контроль, МКР = 0,2; СРС (реферати, доповіді, виступи тощо); ІРС (розрахункова робота, графічна робота, участь у конференції, семінарі, олімпіаді тощо) = 0,1; екзамен (залік) 0,2 (останній вид роботи дорівнює 0, коли він не передбачений навчальним планом, тоді збільшується значення ВК на інші види робіт). Встановлення вагових коефіцієнтів за виконання усіх запланованих видів робіт, передбачених робочою програмою з дисципліни (практики), здійснює викладач, який читає дисципліну і складає робочу програму (програму з практики); середньоарифметичного значення оцінок, одержаних студентом за кожний вид роботи відповідно до робочої програми за національною шкалою...»

11.2. Поточний контроль за змістовими модулями

Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		ККР	Екзамен
Практичні заняття	Модульна контр.роб.	Практичні заняття	Модульна контр.роб.	Практичні заняття	Модульна контр.роб.		
12	6	32	6	28	6	4	6
Всього - 100							

Критерії та рівні навчальних досягнень студентів з курсу «Психологія»

Оцінка ECTS	Середньо-зважений бал, що формує інтервальну шкалу	Сума балів за 100 бальною шкалою	Національна оцінка		Критерії
A	4,51-5,00	90-100	5	Відмінно – високий рівень загальних і фахових компетентностей, оволодіння програмними результатами навчання (ПРН).	Знання основних положень матеріалу, історії проблеми, термінології; вміння здійснювати міжпредметні зв'язки, самостійно наводити приклади, продукувати ідеї, визначати прикладні напрямки використання теоретичного матеріалу. Виконання завдань з незначною кількістю неістотних помилок (однією-двома).
	5,00	100			
	4,95	99			
	4,90	98			
	4,85	97			
	4,80	96			
	4,75	95			
	4,70	94			
	4,65	93			
	4,60	92			
	4,55	91			
	4,51	90			
B	4,01-4,50	82-89	4	Добре – достатній рівень загальних і фахових компетентностей, оволодіння	Знання основних положень матеріалу, історії проблеми, термінології; вміння здійснювати міжпредметні зв'язки з допомогою викладача. Переважає творчий виклад інформації (над репродуктивним).
	4,50	89			
	4,43	88			
	4,36	87			
	4,29	86			

	4,22	85		програмними результатами навчання (ПРН).	Виконання завдань вище середнього рівня: з кількома (трьома-чотирма) незначними помилками.
	4,15	84			
	4,08	83			
	4,01	82			
C	3,50-4,00	74-81	4	Добре – середньо-достатній рівень загальних і фахових компетентностей, оволодіння програмними результатами навчання (ПРН).	Знання основних положень матеріалу, історії проблеми, термінології; вміння здійснювати міжпредметні зв'язки з допомогою викладача. Переважає репродуктивний виклад інформації. Середній рівень виконання завдань : з незначною кількістю (трьома-чотирма) суттєвих помилок.
	4,00	81			
	3,90	80			
	3,84	79			
	3,76	78			
	3,67	77			
	3,59	76			
	3,51	75			
	3,50	74			
D	2,83-3,43	64-73	3	Задовільно – середній рівень загальних і фахових компетентностей, оволодіння програмними результатами навчання (ПРН).	Домінує репродуктивний виклад інформації; труднощі в проведенні міжпредметних зв'язків навіть з допомогою викладача. Знання основної термінології. Виконання завдань нижче середнього рівня: з домінуванням незначних помилок, як домінуючих, над істотними
	3,43	73			
	3,36	72			
	3,29	71			
	3,22	70			
	3,15	69			
	3,07	68			
	3,01	67			
	3,00	66			
	2,92	65			
	2,83	64			
E	2,51-2,75	60-63	3	Задовільно – рівень загальних і фахових компетентностей, оволодіння програмними результатами навчання (ПРН). визначається нижче середнього.	Домінує репродуктивний виклад інформації; труднощі в проведенні міжпредметних зв'язків навіть з допомогою викладача; знання основної термінології. Виконання завдань "нижче середнього" задовольняє мінімальні вимоги (репродуктивне відтворення вихідного інформаційного масиву навчальної дисципліни: ключових понять, принципів тощо).
	2,75	63			
	2,67	62			
	2,59	61			
	2,51	60			
FX	2,00-2,5	35-59	2	Незадовільно – низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни.	Студент відвідує лекційні і практичні заняття (не менше 75% від загальної кількості), виконує більшість завдань для самопідготовки, за рекомендованою літературою й інструктивними матеріалами вивчає теоретичні питання, винесені на самостійне опрацювання, виконує й у встановлений термін здає індивідуальну роботу, звертаючись за консультацією до викладача. Студент без допомоги викладача не може осмислити теоретичні питання і застосувати набуті знання на практиці; розуміє (у межах 50 % від загальної кількості) визначення основних понять, які вивчаються в курсі; за допомоги викладача виконує практичні

					завдання репродуктивного змісту; допускає помилки (не більше ніж 50% випадків від запропонованої кількості) під час виконання репродуктивних тестів множинного вибору. Студент не володіє програмними результатами навчання (ПРН).
F	0,00-1,99	1-34	2	<i>Незадовільно</i> – низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни.	Студент відвідує лекційні і практичні заняття (менше 75% від загальної кількості), не виконує більшості завдань для самопідготовки, у встановлений термін не здає індивідуальну роботу. Без допомоги викладача не може осмислити теоретичні питання, не розуміє визначення основних термінів з актуальних проблем біології (менше 50 % від загальної кількості), з допомогою викладача виконує лабораторні завдання репродуктивного змісту; припускається помилок (більше ніж 50% випадків від запропонованої кількості) під час виконання репродуктивних тестів множинного вибору. Студент не володіє програмними результатами навчання (ПРН), не вміє доходити висновків, не сформовано навичок ефективної самостійної роботи.

4. Політика курсу:

Базується на основних засадах академічної доброчесності та відкритості.

5. Інформаційне забезпечення

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Астремська І. В. Прикладні методики та основи супервізії в соціальній роботі : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 396 с.
2. Вознесенська О. Л. Арт-терапія в Україні: стан та перспективи розвитку // Львівсько-Ряшівські наукові зошити : Культура – Мистецтво – Освіта – Терапія в міждисципл. перспективі. Вип. 2.2014. Wydawnictwo uniwersytetu rzeszowskiego. P. 93-103.
3. Козлова А. Рецепти арт-терапії: специфіка терапевтичного впливу / Психолог. Шкільний світ. 2019. №2. С. 4-11.
4. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч.посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Суми : Університетська книга, 2006. 384 с.
5. Кузікова С.Б. Основи психокорекції: навч.посіб. Київ : Академвидав, 2012. 320 с.
6. Сичевська В. Арт-терапія з розумово відсталими дітьми в закладі дошкільної освіти компенсаторного типу// Дефектолог.2018. №11. С.44-49
7. Тиунова О. В. Корекція порушень емоційної прихильності засобами арт-терапії [Текст]// Практична психологія та соціальна робота. 2013. №10. С. 19-31

Додаткова

1. Сичевська В. Арт-терапія з розумово відсталими дітьми в закладі дошкільної освіти компенсаторного типу// Дефектолог.2018. №11. С.44-49.
2. Айхінгер А. Холл В. Психодрама в детской групповой терапии. Москва: Генезис, 2003. 256 с.

3. Айхингер А. Холл В. Детская психодрама в индивидуальной и семейной психотерапии в детском саду и школе. Москва: Генезис, 2005. 336 с.
4. Арт-терапия в эпоху постмодернизма./ [под ред. А.И.Копытина]. Санкт-Петербург: Речь, 2002. 221 с.
5. Арт-терапия. / сост. и общая ред. Копытина А.И. Санкт-Петербург: Питер, 2001. 320 с.
6. Бауэр В., Дюмотц И., Головин С. Энциклопедия символов. Москва: КРОН-ПРЕСС, 2000. 502 с.
7. Бетенски М. Что ты видишь? Новые методы арт-терапии. Москва: ЭКСМО – Пресс, 2002. 256 с.
8. Бурно М.Е. Терапия творческим самовыражением. Москва: Медицина, 1989. 304с.
9. Вальдес Одриосола М. С. Арттерапия в работе с подростками. Психотерапевтические виды художественной деятельности: метод.пособие. Москва: ВЛАДОС, 2005. 63 с.
10. Вачков И. В. Сказкотерапия: Развитие самосознания через психологическую сказку. Москва: Ось-89, 2003.144 с.
11. Винникотт Д. Игра и реальность. Москва: Институт общегуманитарных исследований, 2002. 288 с.
12. Грегг М. Ферс Тайный мир рисунка. Исцеление через искусство. Санкт-Петербург: Европейский Дом, 2014.168 с.
13. Гренлюнд Э., Оганесян Н. Ю. Танцевальная терапия. Теория, методика, практика. Санкт-Петербург: Речь, 2004. 288 с.
14. Дженнингс С., Минде А. Сны, маски и образы. Практикум по арт-терапии / Пер. С англ. И.Динерштейн. Москва: Изд-во Эксмо, 2003. 384 с.
15. Диагностика в арт-терапии. Метод "Мандала" /Под ред. А.И.Копытина. Санкт-Петербург: Речь, 2005. 80 с.
16. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д., Грабенко Т.М. Практикум по песочной терапии. Санкт-Петербург: Речь, 2007. 344 с.
17. Колошина Т., Тимошенко Г. Марионетки в психотерапии. Москва: Изд-во Института Психотерапии, 2001. 192 с.
18. Копытин А.И. Руководство по групповой арт-терапии. Санкт-Петербург: Речь, 2003.
19. Лебедева Л.Д. Практика арт-терапии: подходы, диагностика, система занятий. Санкт-Петербург.: Речь, 2003. 256 с.
20. Лейтц Г. Психодрама: теория и практика. Классическая психодрама Я. Л. Морено: Пер с нем. Москва: Прогресс. 1994. 238 с.
21. Миллс Дж., Кроули Р. Терапевтические метафоры для детей и «внутреннего ребенка». Москва: Класс, 2005.144
22. Назлоян Г.М. Портретный метод в психотерапии. Москва: 2001.144 с.
23. Оганесян Н.Г. Библиотерапия: Самоактуализация психических состояний через поэзию. Москва. 2002. 271с.
24. Окландер В. Окна в мир ребенка. Руководство по детской психотерапии. Москва: Класс, 2012. 336 с.
25. Пезешкиан Н. Торговец и попугай. Восточные истории и психотерапия: Пер. с нем. / Общ. ред. А. В.Брушлинского и А. З.Шапиро. Москва: Прогресс. 2004. 155 с.
26. Практикум по арт-терапии/ Под ред. А.И.Копытина. Санкт-Петербург: Питер, 2000.
27. Пропп В.Я. Исторические корни волшебной сказки. Ленинград : ЛГУ, 1986.
28. Психодрама: вдохновение и техника / Под ред. П. Холмса, М. Карп. Пер. с англ. Москва: Класс, 1997.
29. Рудестам К. Групповая психотерапия. Санкт-Петербург : Питер, 2000. 384 с.
30. Рюгер К. Домашняя музыкальная аптечка. Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. 380 с.
31. Свирепю О. А., Туманова О. С. Образ, символ, метафора в современной психотерапии. Москва: Изд-во Института психотерапии, 2004. 270 с.

32. Соколов Д. Ю. Сказки и сказкотерапия, а еще Лунные дорожки, или приключения принца Эно. – 4-е изд., испр. и доп. Москва: Изд-во Института психотерапии, 2005. 224 с.
33. Черняева С.А. Психотерапевтические сказки и игры. Санкт-Петербург: Речь. 2002. 168 с.
34. Шоттенлоэр Г. Рисунок и образ в гештальттерапии. Санкт-Петербург: Издательство Пирожкова, 2001. 256 с.
35. Штейнхард Л. Юнгианская песочная психотерапия. Санкт-Петербург: Питер, 2001. 320 с.

Карта забезпеченості літературою

№ п/п	Найменування джерела	Кількість примірників в бібліотеці ВНЗ / кафедри
1	Гріньова О. Особливості використання музикотерапії в роботі з дошкільниками// Практичний психолог: дитячий садок. 2015. №10. С. 25-31.	1
2	Каліна Н. Ф. Психотерапія [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. заклад. Київ: Академвидав, 2010. 288 с.	5
3	Козлова А. Рецепти арт-терапії: специфіка терапевтичного впливу [Текст]// Психолог. Шкільний світ. 2019. №2. С. 4-11.	1
4	Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Суми : Університетська книга, 2006. 384 с.	11
5	Кузікова С.Б. Основи психокорекції: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 320 с.	3
6	Репко Н. Мандалотерапія: від організації до інтерпретації // Психолог. Шкільний світ. 2019. № 2. С. 30-37	1
7	Рудестам К. Групповая психотерапия. Санкт-Петербург. : Питер, 2000. 384 с.	1
8	Сичевська В. Арт-терапія з розумово відсталими дітьми в закладі дошкільної освіти компенсаторного типу// Дефектолог. 2018. №11. С.44-49	1
9	Терлецька Л. Г. Психологія здоров'я: арт-терапія малюнком : навч. посіб. Київ : Слово, 2019. 152 с.	1
10	Тіунова О. В. Корекція порушень емоційної прихильності засобами арт-терапії [Текст]// Практична психологія та соціальна робота. 2013. №10. С. 19-31	1
11	Тюх Л., Руденко Є. Тлумачення дитячих малюнків [Текст] : теорія та практика// Психолог. Бібліотека. - 2016. №3. С. 2-132	1
12	Чекер Я. Музикотерапія в роботі з дошкільниками// Психолог дошкілля. 2015. №10. С. 4-13	1

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Закон України «Про освіту» URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 06.02.2019).
2. <https://www.journals.elsevier.com/acta-psychologica> - Acta Psychologica - електронний журнал з відкритим доступом (англ. мовою)
3. http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/fonds/univmag/poshuk.php3?them_key=%D3%EA%F0%E0%BF%ED%F1%FC%EA%E8%E9+%EF%F1%E8%F5%EE%EB%EE%E3%B3%F7%ED%E8%E9+%E6%F3%F0%ED%E0%EB – Український психологічний журнал (Київського національного університету імені Тараса Шевченка)
4. <http://www.apppsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia> - «Актуальні проблеми психології». Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України
5. <http://psylib.kiev.ua/> - Психологічна бібліотека "Самопізнання і саморозвиток".
6. <https://ru-ru.facebook.com/groups/158280630927838/> - загальнодоступна група Всеукраїнської Арт-терапевтичної асоціації.
7. http://rusata.ru/mezhdunarodnyy_zhurnal_art-terapii - Міжнародний арт-терапевтичний журнал «Мистецтво що зцілює».
8. http://rusata.ru/uchebno-metodicheskie_materialy - книги, статі и методичні видання з арт-терапії
9. <http://rusata.ru/> - сайт Російської арт-терапевтичної асоціації
10. <https://arttherapy.org/> - сайт Американської арт-терапевтичної асоціації
11. <https://www.tandfonline.com/toc/uart20/current> - Art Therapy журнал Американської арт-терапевтичної асоціації
12. <https://www.researchgate.net/journal/American-Journal-of-Art-Therapy-0007-4764> - American Journal of Art Therapy (Am J Art Ther)
13. <https://journals.gold.ac.uk/index.php/atol> - міжнародний арт-терапевтичний онлайн журнал з відкритим доступом ATOL
14. https://www.koob.ru/art_therapy/ - книжки з арт-терапії в електронній бібліотеці Куб.